

Guía Docente			
Datos Identificativos			2020/21
Asignatura (*)	Enfermaría da Saúde Mental	Código	661G01015
Titulación	Grao en Enfermaría		
Descriptores			
Ciclo	Período	Curso	Tipo
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria
Idioma	CastelánGalego		
Modalidade docente	Híbrida		
Prerrequisitos			
Departamento			
Coordinación	Carballal Balsa, María Consuelo	Correo electrónico	c.carballal@udc.es
Profesorado	Carballal Balsa, María Consuelo	Correo electrónico	c.carballal@udc.es
Web	http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/7093		
Descripción xeral	Preténdese capacitar o futuro profesional de enfermaría para que, ao empregar os coñecementos adquiridos, poida observar, identificar e dar resposta ás necesidades emocionais do individuo, da familia e da comunidade, tratando de pór ao seu alcance os instrumentos necesarios que posibiliten o manexo ante as situacións determinadas, para así poder valorar os problemas de enfermaría e planificar os coidados encamiñados a responder ás necesidades, as condutas e os sentimentos do paciente, integrando plenamente a atención na saúde mental.		
Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos</p> <p>2. Metodoloxías</p> <p>*Metodoloxías docentes que se manteñen</p> <p>Estudo de casos</p> <p>Traballo tutelado</p> <p>Análise de fontes documentais</p> <p>Proba mixta</p> <p> </p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican</p> <p>Suprímense:</p> <p>Discusión dirixida e Prácticas de laboratorio</p> <p> </p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado</p> <p>Responderase por correo electrónico semanalmente as cuestión que se formulan de xeito individual Por Teams sesións semanal previo acordo cos estudiantes</p> <p> </p> <p>4. Modificacións na avaliación</p> <p>Non se contempla realizar modificacións nas metodoloxías que computan na avaliación.</p> <p> </p> <p>*Observacións de avaliación:</p> <p> </p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía</p>		

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A59	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.

B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de trabalho.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2.- Que os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que soLEN demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudio.
C11	CB3.- Que os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudio) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudiantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Describir os principais problemas de saúde mental	A59		
Identificar as necesidades de coidados das persoas con problemas de saúde mental	A59	B3 B7 B8 B15 B16 B24	C7 C8 C10 C11 C12
Planificar coidados de enfermaría para as persoas con problemas de saúde mental	A59	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B15 B16	C3 C6 C7 C8 C10 C11 C12

Contidos

Temas	Subtemas

UNIDADE DIDACTICA I: INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PSIQUIATRICA E DE SAÚDE MENTAL

TEMA 1.- Introducción á enfermaría psiquiátrica.

1.1 Concepto de saúde mental

1.2 Historia da psiquiatría e da enfermaría psiquiátrica

1.3 A saúde mental nos modelos enfermeiros

1.4 Definición de enfermaría en saúde mental.

TEMA 2.- Rol da enfermeira na saúde mental

2.1 Función social da enfermaría na saúde mental

2.2 Achegas terapéuticas da enfermaría ao equipo interprofesional.

TEMA 3.- Comunicación e relaciones persoais

3.1 Esquemas comunicativos

3.2 Relación terapéutica: que, como e cando.

3.3 Relación terapéutica nos coidados de saúde mental.

TEMA 4.- Proceso de atención de enfermaría en saúde mental .

4.1 Valoración

4.2 Diagnóstico

4.3 Planificación/ intervención

4.4 Avaliación.

UNIDADE DIDACTICA II: PROCESOS PSICOPATOLOXICOS

- TEMA 5.- Bases conceptuais da psicopatoloxía
clasificación dos diagnósticos.
- 5.1 Enfermidade psiquiátrica e trastorno en psiquiatría
5.2 Bases biolóxicas, psicolóxicas e sociais da psiquiatría
5.3 Principais alteracións dos procesos psicolóxicos
5.4 Sistemas de clasificación dos diagnósticos.
- TEMA 6.- Trastornos psicóticos.
- 6.1 Concepto.
6.2 Manifestacións .
6.3 Plano de coidados.
- TEMA 7.- Trastornos do estado de ánimo.
- 7.1 Concepto
7.2 Manifestacións
7.3 Plano de coidados.
- TEMA 8.- Trastornos por ansiedad.
- 8.1 Concepto
8.2 Manifestacións
8.3 Plano de coidados.
- TEMA 9.- Trastornos somatomorfos e disociativos.
- 9.1 Concepto
9.2 Manifestacións
9.3 Plano de coidados
- TEMA 10.- Trastornos da conduta alimentaria.
- 10.1 Concepto
10.2 Manifestacións
10.3 Plano de coidados.
- TEMA 11.- Trastornos da personalidade
- 11.1 Concepto
11.2 Manifestacións
11.3 Plano de coidados
- TEMA 12.- Trastornos relacionados con substancias psicoactivas.
- 12.1 Concepto
12.2 Clasificación das drogas
12.3 Manifestacións
12.4 Plano de coidados.
- TEMA 13.- Delirium e demencia
- 13.1 Concepto
13.2 Manifestacións clínicas
13.3 Plano de coidados
- TEMA 14.- Trastornos do inicio na infancia, nenez e adolescencia.
- 14.1 Concepto
14.2 Manifestacións

14.3 Plano de coidados

TEMA 15.- Trastornos do soño.

15.1 Concepto

15.2 Manifestacións

15.3 Plano de coidados

UNIDADE DIDACTICA III: ESTRATEXIAS DE INTERVENCIÓN TEMA .

TEMA 16.- Técnicas grupais en enfermaría de saúde mental.

16.1 Grupos de educación para a saúde

16.2 Grupos terapéuticos expresivos e emocións

TEMA 17.- Estratexias de intervención familiar

17.1 Familia e formas familiares

17.2. A familia como sistema

17.3 Crise e homeostase familiar

TEMA 18.- Estratexias farmacolóxicas

18.1 Valoración de efectos secundarios dos psicofármacos

18.2 Tipos de programas de administración de psicofármacos.

TEMA 19.- Técnicas de intervención en situación de urxencia psiquiatrica

19-1 Concepto de urxencia psiquiatrica

19.2 Avaliación

19-3 Protocolos.

TEMA 20.- Estratexias de intervención en situacíons de duelo

20.1 Concepto de duelo

20.2 Tipos de duelos

20.3 Proceso de acompañamiento

UNIDADE DIDACTICA IV: PERSPECTIVA
DE XÉNERO E SAÚDE MENTAL

TEMA 21.-Porque é importante o xénero en Saúde Mental

21.1 Que se entende por xénero.

21.2 Relaciones de poder, e o seu impacto na saúde das mulleres.

21.3 A socialización do corpo das mulleres.

21.4 Implicaciones das profesionais na perspectiva de xénero.

TEMA 22.- Malestares de xénero

22.1. Síndrome de xénero por ruptura de parella.

22.2. Normas no proceso de ruptura de parella.

22.3 Vínculos afectivos na relación de parella.

TEMA 23.- A Violencia de xénero

23.1 Tipificación da violencia de xénero .

23.2 Dos micromachismos a violencia de xénero.

23.3 A escala e o ciclo da violencia de xénero.

23.4 Indicadores para a detención dos malos tratos.

23.5 Recursos para as vitimas de violencia de xénero

TEMA 24.-Maltrato infantil

23.1 Maltrato infantil na familia.

24.2 Tipos de maltrato infantil-

24.3.Factores de risco.

24.4 Parentalidad positiva.

TEMA 25.- Malos tratos en persoas maiores.

25.1 Tipos de malos tratos

25.2 Envejecimiento, xénero e malos tratos.

25.3 Conocer as peculiaridades nas mulleres maiores.

25.4 Como empoderar a mulleres nesta situación.

Planificación

Metodologías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Discusión dirixida	A59 B3 B4 B6 B7 B16 B24 C10 C11	6	10	16
Sesión maxistral	A59 B2 B3 B4 B6	20	30	50
Estudo de casos	A59 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B15 B16 B24 C3 C7 C8 C12	6	18	24
Traballos tutelados	A59 B2 B3 B5 B7 B8 B15 B16 C3 C7 C8 C11	4	10	14

Prácticas de laboratorio	A59 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B15 B16	4	0	4
Proba mixta	A59 B2 B3 B8	4	22	26
Análise de fontes documentais	A59 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B15 B16 B24 C6 C8 C10 C11	4	8	12
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descripción
Discusión dirixida	Actividade na que despois de expoñer un tema relacionado coa asistencia na saúde mental fomentarase a discusión desde distintas posición.
Sesión maxistral	Actividade na que a profesora fará unha exposición oral de temas centrais da asignatura, apoiada de medios audiovisuais a traves de Teams.
Estudo de casos	Actividade grupal na que se sitúa aos estudiantes ante un caso o ante una situación real da actividade profesional na que deben ser capaces de analizar os feitos para comprender a situación clínica.
Traballos tutelados	Actividade na que os alumnos/as realizarán un traballo grupal sobre un tema concreto relacionado coa saúde mental que será asignado polo profesor. Este traballo será expuesto na clase ó resto do grupo.
Prácticas de laboratorio	Actividade que permite que os estudiantes aprendan efectivamente a través da realización de actividades de carácter práctico situacions que poden presentarse no ámbito da saude mental
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas.
Análise de fontes documentais	Actividade grupal na que se utilizaran películas para a análise de temáticas relevantes para o desenvolvemento da materia coas seguintes actividades específicas: 1-Determinar o momento histórico e contexto 2-Determinar o tema da película 3-Realizar un resumen da situación patolóxica. 4-Describir o rol da enfermeira/o. Describir os obxectivos xerais dos coidados de enfermería. 5-Analizar as experiencias ou respuestas humanas que experimentan os personaxes

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Estudo de casos Traballos tutelados	A atención personalizada ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia e orientalo no desenvolvemento das diferentes metodoloxías de aprendizaxe. Farase de forma individualizada, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descripción	Cualificación
Proba mixta	A59 B2 B3 B8	Proba escrita coincidindo coa data oficial do examen da materia. A proba constará de preguntas relacionadas cos contidos teóricos, o estudio de casos, a analise de fontes documentais, a discusión dirixida e os traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 y un maximo de 10.	60
Traballos tutelados	A59 B2 B3 B5 B7 B8 B15 B16 C3 C7 C8 C11	A realización do traballo tutelado será obligatoria. A evaluación farase tendo en conta, fundamentalmente, a capacidade de síntesis, identificación de problemas (dx de enfermería, complicacións potenciais), selección de intervencions de enfermería (NIC) e o seu razoamento. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10	40

Observacións avaliación

A aplicación das porcentaxes na avaliación final para a superación da materia quedara suxeita as seguintes condicions:

Será necesario obter unha calificación mínima de 5 na proba de resposta múltiple e un mínimo de 5 no traballo tutelado.

Segunda oportunidade: Gárdarase a nota da parte superada (traballo tutelado ou proba mixta) e deberá repetir a parte non superada (traballo tutelado ou proba mixta)

Adianto de oportunidade: proba mixta o 100% da calificación.

Estudiantes con matrícula parcial: os criterios de avaliação serán os mesmos que os estudiantes a tempo completo.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none">- http://www.psiquiatria24x7.com () . .- http://www.psiquiatria.com/ () . .- Siso saúde. () . .- http://www.index-f.com/presencia/revista.php () . .- Cultura de los Cuidados () . .- http://www.anesm.net/ () . .- Index de Enfermería () . .- http://www.psiquiatria24x7.com () . .- http://www.septg.org/ () . .- RIGOL CUADRA, A. (2001.). Enfermería de salud mental y psiquiátrica . Masson D.L. Barcelona- FORNES VIVES, J; CARBALLAL BALSA, Mª C. (2001). Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Guía práctica de valoración y Estrategias de intervención. . Ed. Médica Panamericana. Madrid;- FORNES VIVES, (2005.). Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Planes de cuidados.. Ed. Panamericana. Madrid- MEJIAS LIZANCOS , F; SERRANO PARRA, M^aD; (coordinadores (2000). Enfermería en Psiquiatría y Salud Mental. Enfermería s-21 . Ediciones DAE. Madrid ?Valencia;- Francisco Megías-Lizancos, José Luis Molino Contreras, Germán Pacheco Borrella (2005). Guía de intervención rápida de enfermería en psiquiatría y salud mental . Madrid Valencia: Difusión Adelantas de Enfermería- CIBANAL JUAN, L.; ARCE SÁNCHEZ, M^aC; CARBALLAL BALSA, M^aC (2010). TECNICAS DE COMUNICACION Y RELACION DE AYUDA EN CIENCIAS DE LA SA LUD (+ DVD) (2^a ED). S.A. ELSEVIER ESPAÑA- http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/profesionalesInvestigacion/sanitario/docs/PSanitarioV (2012). Protocolo común para la actuación sanitaria ante la Violencia de Género. XUNTA DE GALICIA- (2014). Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales : DSM-5. Buenos Aires : Panamericana, [2014]- https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-16611-consolidado.pdf (2007). LEY 11/2007, de 27 de julio, gallega para la prevención y el tratamiento integral de la violencia de género. XUNTA DE GALICIA- http://www.papelesdelpsicologo.es/pdf/1543.pdf (). VALORACIÓN DEL RIESGO DE VIOLENCIA CONTRA LA PAREJA POR MEDIO DE LA SARA ASSESSMENT OF THE RISK OF INTIMATE PARTNER VIOLENCE AND THE SARA.- https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/inspire/INSPIRE_ExecutiveSummary_ES.pdf (2016). INSPIRE Siete estrategias para poner fin a la violencia contra los niños WHO 2016. WHO- https://www.fapmi.es/imagenes/subsecciones1/SOIC_Guia%20Ciudadano_Maquetada_30-03-11.pdf (2011). DETECCIÓN Y NOTIFICACIÓN DE CASOS DE MALTRATO INFANTIL Guía para la ciudadanía-. FAPMI- http://igualdade.xunta.gal/sites/default/files/files/documentos/guia-voluntariado-en-violencia-de-xe (2012). Guia para o voluntariado en violencia de xénero . XUNTA DE GALICIA- http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/profesionalesInvestigacion/sanitario/docs/PSanitarioV (2012). Protocolo común para la actuación sanitaria ante la Violencia de Género. XUNTA DE GALICIA- https://www.msCBS.gob.es/ssi/familiasInfancia/docs/folletoParentalidad.pdf (2010). Parentalidad positiva y políticas locales de apoyo a las familias 2010 . FEMP- https://www.msCBS.gob.es/ssi/familiasInfancia/ayudas/docs2013-14/GuiadeBuenasPracticas2015.pdf (2013). Guía de Buenas Prácticas en Parentalidad Positiva Un recurso para apoyar la práctica profesional con familias . FEMP- https://unaf.org/wp-content/uploads/2013/07/Guia-Profesionales-Daphne.pdf (2009). Guía Profesionales Trabajo en Grupo para la Promoción del Buen Trato Con Mujeres Mayores . UNAF- http://www.observatoriodelainfancia.msCBS.gob.es/productos/pdf/malt2011v4_total_100_acces.pdf (2011). Maltrato Infantil en la familia en España . M.Sanidad- https://www.msCBS.gob.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/pdf/equidad/Protocolo_MGF_vers5feb2015.pdf (2015). Protocolo común para la actuación sanitaria ante la Mutilación Genital Femenina (MGF) . M.Sanidad- https://www.escuelaesen.org/AULAESEN/wp-content/uploads/2018/10/RELACIONES-DE-PODER-CÓDIGOS-PROCESOS (2018). RELACIONES DE PODER, CÓDIGOS, PROCESOS DE NATURALIZACIÓN Y SU IMPACTO EN LA SALUD DE LAS MUJERES . ESEN
---------------------	--

- () .

Bibliografía complementaria	- Ventosa Esquinaldo, Francisco (2000). CUIDADOS PSQUIÁTRICOS DE ENFERMERÍA EN ESPAÑA: (SIGLOS XV AL XX): Una aproximación histórica . ISBN: 9788479784355 - : Vivien K. Burt - Victoria C. Hendrick (2007). MANUAL CLÍNICO DE SALUD MENTAL DE LA MUJER . ISBN: 978849751152 - ()..
-----------------------------	---

Recomendacíons**Materias que se recomenda ter cursado previamente**

Psicoloxía/661G01003

Fundamentos da Enfermaría/661G01007

Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/661G01016

Fisioloxía/661G01105

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Farmacoterapia/661G01024

Materias que continúan o temario

Fisioloxía/661G01105

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías